

MEDUNARODNI PAKT O GRADANSKIM I POLITICKIM PRAVIMA

("Sluzbeni list SFRJ", br. 7/71, "Sluzbeni list SRJ - Medunarodni ugovor", br. 4/2001)

Drzave clanice ovog pakta smatrajuci da, prema principima izrazenim u Povelji Ujedinjenih nacija, priznavanje dostojanstva koje je bitno za sve clanove ljudske porodice i njihovih jednakih i neotudivih prava, predstavlja osnovu slobode, pravde i mira u svetu,

uvidajuci da ova prava proizlaze iz dostojanstva neodvojivog od covekove licnosti,

uvidajuci da se, prema Opštoj deklaraciji o pravima coveka, ideal slobodnog ljudskog bica koje uziva gradanske i politicke slobode i koje je oslobođeno od straha i bede, moze postici samo ako se stvore uslovi koji omogucavaju svakome da uziva svoja gradanska i politicka prava, kao i svoja ekonomska, socijalna i kulturna prava,

smatrajuci da Povelja Ujedinjenih nacija namece drzavama obavezu da unapređuju opšte i stvarno poštovanje ljudskih prava i sloboda,

vodeci racuna o cinjenici da pojedinac ima duznost prema drugome i prema zajednici kojoj pripada i da je duzan da se zalaze za unapredenje i poštovanje prava priznatih ovim paktom,

dogovorile su se o sledecim clanovima:

PRVI DEO

Clan 1.

Svi narodi imaju pravo na samoopredeljenje. Na osnovu ovog prava oni slobodno određuju svoj politicki status i slobodno obezbeđuju svoj ekonomski, socijalni i kulturni razvitak.

Da bi postigli svoje ciljeve, svi narodi mogu slobodno da raspolazu svojim prirodnim bogatstvima i prirodnim izvorima, bez štete po obaveze koje proisticu iz medunarodne ekonomske saradnje, zasnovane na principu uzajamnog interesa i medunarodnog prava. Jedan narod ne moze ni u kom slucaju da bude lišen svojih sopstvenih sredstava za zivot.

Drzave clanice ovog pakta, ukljucujuci tu i one drzave koje su odgovorne za upravljanje nesamostalnim teritorijama i teritorijama pod starateljstvom, duzne su da pomazu ostvarivanje prava naroda na samoopredeljenje i da poštuju ovo pravo shodno odredbama Povelje Ujedinjenih nacija.

DRUGI DEO

Clan 2.

Drzave clanice ovog pakta obavezuju se da poštuju i garantuju svim licima koja se nalaze na njihovoj teritoriji i koja potpadaju pod njihovu nadležnost, prava priznata ovim paktom bez obzira narocito na rasu, boju, pol, jezik, veru, politicko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, imovno stanje, rođenje ili svaku drugu okolnost.

Drzave clanice ovog pakta obavezuju se da, u skladu sa svojim ustavnim postupkom i odredbama ovog pakta, preduzmu korake koji bi omogućili usvajanje takvih zakonskih ili drugih mera kojima mogu da ostvare prava priznata ovim paktom a koja nisu još stupila na snagu.

Drzave clanice ovog pakta se obavezuju:

- a) da garantuju da se svako lice cija su prava i slobode priznati ovim paktom povredeni, može koristiti pravom žalbe, čak i ako su ih povredila lica u vršenju svojih zvanicnih duznosti;
- b) da garantuju da će nadlezne sudske, upravne ili zakonske vlasti ili svaka druga nadlezna vlast prema propisima drzave, rešavati o pravima lica koje podnosi žalbu, i da prošire mogućnosti podnošenja žalbe pred sudom;
- v) da garantuju da će nadlezne vlasti povoljno rešiti svaku žalbu koja bude smatrana opravdanom.

Clan 3.

Drzave clanice ovog pakta obavezuju se da obezbede podjednako pravo muškarcima i zenama da uživaju sva gradanska i politicka prava formulisana u ovom paktu.

Clan 4.

U slucaju da izuzetna opšta opasnost ugrozi opstanak nacije i da je to objavljeno sluzbenim aktom, drzave clanice ovog pakta mogu da preduzmu, u onom strogom obimu u kojem to stanje zahteva, mere koje odstupaju od obaveza predvidenih ovim paktom, pod uslovom da te mere ne budu u nesaglasnosti sa ostalim obavezama koje im nameće međunarodno pravo i da nemaju za posledicu diskriminaciju zasnovanu samo na rasi, boji, polu, jeziku, veri ili socijalnom poreklu.

Prethodna odredba ne dopušta nikakvo odstupanje od cl. 6, 7, 8 (tac. 1. i 2), 11, 15, 16. i 18. ovog pakta.

Drzave clanice ovog pakta koje se koriste pravom odstupanja moraju odmah da preko generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, saopšte ostalim drzavama clanicama odredbe od kojih su odstupile, kao i razloge ovog odstupanja. One će istim putem ponovo obavestiti o tome kada budu prestale sa ovim odstupanjima.

Clan 5.

Nijedna se odredba ovog pakta ne može tumačiti kao da sadrži bilo kakvo pravo za neku državu, grupaciji ili pojedinca da obavlja neku delatnost ili vrši neki akt u cilju rušenja prava i sloboda priznatih ovim paktom ili da zavode veća ograničenja od onih predviđenih ovim paktom.

Ne priznaje se nikakvo ograničenje ili odstupanje od osnovnih prava čoveka koja su priznata ili vaze u svakoj državi članici ovog pakta na osnovu primene zakona, konvencije, propisa ili običaja, pod izgovorom da ih ovaj pakt ne priznaje ili ih priznaje u manjoj meri.

TRECI DEO

Clan 6.

Pravo na život je neodvojivo od čovekove ličnosti. Ovo pravo mora da bude zakonom zaštićeno. Niko ne može da bude proizvoljno lišen života.

U zemljama gde smrtna kazna nije ukinuta, smrtna presuda se može izreći samo za najteže zločine, shodno zakonodavstvu na snazi u času kada je delo počinjeno i ne može da bude u suprotnosti sa odredbama ovog pakta ni sa Konvencijom o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida. Ova kazna se može primeniti samo na osnovu pravosnažne presuda koju je doneo nadležni sud.

Kada lišenje života predstavlja zločin genocida, podrazumeva se da nijedna odredba ovog člana ne ovlašćuje državu članicu ovog pakta da odstupa na bilo koji način od bilo koje obaveze preuzete na osnovu odredaba Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida.

Svaki osuđenik na smrt ima pravo da zatraži pomilovanje ili zamenu kazne. Amnestija, pomilovanje ili zamena smrtne kazne mogu se odobriti u svim slučajevima.

Smrtna kazna se ne može izreći za zločine koje su počinila lica koja nisu navršila 18 godina i ne može se izvršiti nad bremenitim ženama.

Nijedna odredba ovog člana se ne može uzeti kao razlog za odlaganje ili sprečavanje ukidanja smrtne kazne do strane države članice ovog pakta.

Clan 7.

Niko ne može biti podvrgnut mučenju ili svirepim, nehumanim ili unizavajućim kaznama ili postupcima. Posebno je zabranjeno da se neko lice podvrgne medicinskom ili naučnom eksperimentu bez njegovog slobodnog pristanka.

Clan 8.

Niko se ne moze drzati u ropstvu; ropstvo i trgovina robljem su zabranjeni u svakom obliku.

Niko se ne moze drzati u potcinjenosti.

- a) Niko se ne moze primorati na prisilan ili obavezan rad;
- b) stav a) ove tacke ne moze se tumaciti kao da zabranjuje, a u zemljama gde neki zlocini mogu biti kaznjeni zatvorom sa prisilnim radom, izdrzavanje kazne prisilnog rada koju je izrekao nadlezni sud;
- v) ne smatra se kao "prisilan i obavezan rad" u smislu ove tacke:
 - i) svaki rad ili sluzba, koje ne predvida stav b), a koji se normalno trae od lica zatvorenog na osnovu redovne sudske odluke ili uslovno puštenog na slobodu pošto je bilo predmet takve odluke;
 - ii) svaka sluzba vojnog karaktera i, u zemljama gde se priznaje odbijanje sluzenja vojske, svaka nacionalna sluzba koja se na osnovu zakona zahteva od onih koji odbiju da sluze vojsku;
 - iii) svaka sluzba koja se zahteva u slucaju više sile ili katastrofe koja ugrozava zivot ili blagostanje zajednice;
 - iv) svaki rad ili sluzba koji cine deo normalnih gradanskih obaveza.

Clan 9.

Svaki pojedinac ima pravo na slobodu i na bezbednost svoje licnosti. Niko ne moze biti proizvoljno uhapšen ili pritvoren. Niko ne moze biti lišen slobode osim iz razloga i shodno postupku koji je predviden zakonom.

Svako uhapšeno lice obaveštava se u trenutku hapšenja o razlozima hapšenja kao što se u najkracem roku obaveštava pismenim putem o svakoj optuzbi koja je podignuta protiv njega.

Svako lice koje je uhapšeno ili pritvoreno zbog krivicnog dela bice u najkracem roku predato sudiji ili nekoj drugoj vlasti zakonom ovlašcenoj da vrši sudske funkcije, i mora u razumnom roku da bude sudeno ili oslobodeno. Pritvaranje lica koja cekaju na sudenje nije obavezno, ali puštanje na slobodu moze biti uslovljeno garancijama koje obezbeduju dolazak lica u pitanju na pretres, kao i svim drugim radnjama postupka a, u datom slucaju radi izvršenja presude.

Svako lice koje je lišeno slobode usled hapšenja ili pritvora ima pravo da podnese zalbu sudu kako bi ovaj rešavao bez odlaganja o zakonitosti pritvora i naredio njegovo puštanje na slobodu ako pritvor nije zasnovan na zakonu.

Svako lice koje je zrtva nezakonitog hapšenja ili pritvora ima pravo na naknadu štete.

Clan 10.

Sa svakom licem koje je lišeno slobode postupa se humano i sa poštovanjem dostojanstva neodvojivog od covecije licnosti.

- a) Okrivljena lica su, osim u izuzetnim slucajevima, odvojena od osudenih lica i podvrgnuta posebnom rezimu koji odgovara njihovom statusu neosudivanih lica;
- b) mladi okrivljeni su odvojeni od odraslih i o njihovim slucajevima se rešava što je moguće pre.

Kazneni rezim obuhvata postupak sa osudenicima ciji je glavni cilj njihovo popravlanje i socijalna rehabilitacija. Mladi prestupnici su odvojeni od odraslih i podvrgnuti rezimu koji odgovara njihovim godinama i njihovom zakonskom statusu.

Clan 11.

Niko ne moze da bude zatvoren iz jednog jedinog razloga što nije u stanju da izvrši ugovornu obavezu.

Clan 12.

Svako lice koje se legalno nalazi na teritoriji neke drzave ima pravo da se slobodno kreće u njoj i da slobodno izabere svoje mesto stanovanja.

Svako lice ima pravo da napusti bilo koju zemlju, ukljucujuci i svoju.

Napred navedena prava mogu biti ogranicena samo ako su ova ogranicenja zakonom predvidena, ako su ona potrebna radi zaštite nacionalne bezbednosti, javnog reda, javnog zdravlja ili morala ili prava i slobode drugih lica, i ako su u skladu sa ostalim pravima koja priznaje ovaj pakt.

Niko ne moze biti proizvoljno lišen prava da ude u svoju zemlju.

Clan 13.

Stranac koji se legalno nalazi na teritoriji drzave clanice ovog pakta moze biti potreban samo radi izvršenja odluke donete na osnovu zakona i, osim ako se tome ne protive nuzni razlozi nacionalne bezbednosti, on mora da ima mogucnost da iznese razloge protiv njegovog proterivanja, kao i da njegov slucaj bude razmatran od strane nadležne vlasti, s tim što ce u tom cilju odrediti svoga zastupnika.

Clan 14.

Svi su jednaki pred sudovima i sudovima pravde. Svako lice ima pravo da njegov slucaj bude raspravljan pravicno i javno pred nadležnim, nezavisnim i nepristrasnim sudom, ustanovljenim na osnovu zakona koji odlucuje o osnovanosti svake optuzbe podignute protiv njega u krivicnim stvarima ili o osporavanju njegovih gradanskih prava i obaveza.

Može se narediti isključivanje javnosti za vreme trajanja cele rasprave ili jednog dela u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, ili ako to interes ličnog života stranka zahteva, ili još ako to sud smatra apsolutno potrebnim iz razloga posebnih okolnosti slučaja kada bi javnost štetila interesima pravde, ipak, svaka presuda doneta u krivičnim ili građanskim stvarima biće javna, osim ako interes maloletnika zahteva da se postupa drukcije ili ako se rasprava odnosi na bračne sporove ili na starateljstvo dece.

Za svako lice koje je optuženo za krivično delo pretpostavlja se da je nevino dok njegova krivica ne bude zakonski ustanovljena.

Svako lice koje je optuženo za krivično delo ima, uz potpunu ravnopravnost, prava bar na sledeće garancije:

- a) da bude obavešteno u najkraćem roku, na jeziku koji razume i u pojedinostima, o prirodi i razlozima optužbe koja je podignuta protiv njega;
- b) da raspolaze potrebnim vremenom i olakšicama u vezi sa pripremanjem svoje odbrane i da opšti sa braniocem koga ono bude izabralo;
- v) da mu bude sudeno bez velikog zakašnjenja;
- g) da prisustvuje raspravi i da se samo brani ili da ima branioca koga je izabralo; ako nema branioca, da bude obavešteno o svom pravu da ga ima i, svaki put kad to zahtevaju interesi pravde, da mu se dodeli branilac po službenoj dužnosti besplatno, ako nema mogućnosti da ga nagradi;
- d) da sasluša ili da predloži da drugi saslušaju svedoke koji terete optuženog i da izdejstvuje dolazak i saslušanje svedoka odbrane pod istim uslovima kao i svedoka optužbe;
- d) da dobije besplatno pomoć tumača ako ne razume ili ne govori jezik na kojem se vodi rasprava; e) da ne bude prinudeno da svedoci protiv samoga sebe ili da prizna krivicu.

Postupak koji se primenjuje na mladice koji nisu punoletni prema krivičnom zakonu vodiće računa o njihovim godinama i o interesu njihovog prevaspitanja.

Svako lice oglaseno krivim za počinjeno krivično delo ima pravo da zatraži da, shodno zakonu, viši sud ispita odluku o krivici i presudi.

Ako konačno izrečena krivična presuda bude docnije poništena ili ako je dato pomilovanje zbog toga što nova ili naknadno otkrivena činjenica dokazuje da se radilo o sudskoj grešci, lice koje je izdržavalo kaznu na osnovu ove osude biće obeštećeno shodno zakonu, ukoliko se ne dokaze da je ono u potpunosti ili delimično krivo za neblagovremeno otkrivanje nepoznate činjenice.

Niko ne može biti gonjen ili kažnjen zbog krivičnog dela u vezi kojeg je već bio oslobođen krivice ili osuđen pravnosnaznom presudom prema zakonu i krivičnom postupku svake zemlje.

Clan 15.

Niko ne može biti osuđen zbog dela ili propusta koji nisu predstavljali krivično delo prema domaćem ili međunarodnom pravu u trenutku kada su počinjena. Takođe, ne može se izreći kazna koja je veća od one koja bi se primenila u trenutku kada je krivično delo počinjeno. Ako posle izvršenja ovog krivičnog dela zakon predviđa lakšu kaznu, krivac treba da se koristi time.

Odredbe ovog člana ne protive se sudenju ili kaznjavanju svakog lica zbog dela ili propusta koji su smatrani krivičnim delom u trenutku kada su počinjeni, shodno opštim principima prava koja priznaju sve nacije.

Član 16.

Svako ima pravo da mu se prizna na svakom mestu pravni subjektivitet.

Član 17.

Niko ne može biti predmet samovoljnih ili nezakonitih mešanja u njegov privatni život, u njegovu porodicu, u njegov stan ili njegovu prepisku, niti nezakonitih povreda nanesenih njegovoj časti ili njegovom ugledu.

Svako lice ima pravo na zaštitu zakona protiv ovakvih mešanja ili povreda.

Član 18.

Svako lice ima pravo na slobodu misli, savesti i veroispovesti. Ovo pravo podrazumeva slobodu ispovedanja i primanja vere ili ubedenja po svom nahodenju, kao i slobodu da tu veru ili ubedenje ispoljava pojedinačno ili zajedno sa drugima, kako javno tako i privatno, kroz kult, vršenje verskih i ritualnih obreda i veronauku.

Niko ne može biti predmet prinude kojom bi se kršila sloboda njegovog ispovedanja ili primanja vera ili ubedenja po njegovom nahodenju.

Sloboda ispoljavanja vere ili ubedenja može biti predmet samo onih ograničenja koja predviđa zakon a koja su nuzna radi zaštite javne bezbednosti, reda, zdravlja ili morala, ili pak osnovnih prava i sloboda drugih lica.

Države članice ovog pakta obavezuju se da poštuju slobodu roditelja, a u datom slučaju zakonitih staratelja, da obezbede svojoj deci ono versko i moralno obrazovanje koje je u skladu sa njihovim sopstvenim ubedenjima.

Član 19.

Niko ne može biti uznemiravan zbog svojih mišljenja.

Svako lice ima pravo na slobodu izražavanja; ovo pravo bez obzira na granice, podrazumeva slobodu iznalazenja, primanja i širenja informacija i ideja svih vrsta, u

usmenom, pismenom, štampanom ili umetnickom obliku, ili na bilo koji nacin po slobodnom izboru.

Ostvarivanje sloboda predvidenih u tacki 2. ovog clana obuhvata posebne duznosti i odgovornosti. Sledstveno tome, ono moze biti podvrgnuto izvesnim ogranicenjima koja moraju, medutim, biti izricito odredena zakonom, a potrebna su iz razloga:

- a) poštovanja prava ili ugleda drugih lica;
- b) zaštite drzavne bezbednosti, javnog reda, javnog zdravlja i morala.

Clan 20.

Svako propagiranje rata je zakonom zabranjeno.

Svaki poziv na nacionalnu, rasnu ili versku mrznju koji predstavlja podsticanje na diskriminaciju, neprijateljstvo ili nasilje, zakonom je zabranjeno.

Clan 21.

Priznaje se pravo mirnog okupljanja. Vršenje ovog prava moze samo da bude predmet ogranicenja nametnutih u skladu sa zakonom, a koja su potrebna u jednom demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbednosti, javne bezbednosti, javnog reda ili radi zaštite javnog zdravlja ili morala ili prava i sloboda drugih lica.

Clan 22.

Svako lice ima pravo da se slobodno udruzi sa drugim licima, ukljucujuci i pravo na osnivanje sindikata i uclanjenje u iste radi zaštite svojih interesa.

Vršenje ovog prava moze biti samo predmet ogranicenja predvidenih zakonom a koja su potrebna u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbednosti, javne bezbednosti, javnog reda ili radi zaštite javnog zdravlja i morala ili prava i sloboda drugih lica. Ovaj clan ne spreca da se vršenje ovog prava od strane clanova oruzanih snaga i policije podvrgne zakonskim ogranicenjima.

Nijedna odredba ovog clana ne dopušta drzavama clanicama Kovencije od 1948. godine Medunarodne organizacije rada o sindikalnoj slobodi i zaštiti sindikalnih prava da donese zakonske mere koje bi narušavale ili da primenjuju zakon na nacin koji bi narušavao garancije predvidene navedenom konvencijom.

Clan 23.

Porodica je prirodni i osnovni sastavni deo društva i ima pravo na zaštitu društva i drzave.

Pravo na sklapanje braka i osnivanja porodice priznaje se coveku i zeni kada su dorasli za zenidbu.

Nijedan brak se ne može sklapati bez slobodnog i potpunog pristanka budućih supružnika.

Države članice ovog pata doneće odgovarajuće mere radi obezbeđenja jednakosti u pravima i odgovornosti supružnika u pogledu braka za vreme braka i prilikom njegovog raskida. U slučaju raskida braka, preduzimaju se mere radi obezbeđenja potrebne zaštite dece.

Clan 24.

Svako dete, bez diskriminacije zasnovane na rasi, boji, polu, jeziku, veri nacionalnom ili socijalnom poreklu, imovnom stanju ili rođenju, ima pravo da mu njegova porodica, društvo i država ukazuju zaštitu koju zahteva njegov status maloletnika.

Odmah posle rođenja, svako dete mora biti upisano u maticnu knjigu rođenih i nositi neko ime.

Svako dete ima pravo da stice neko državljanstvo.

Clan 25.

Svaki građanin ima pravo i mogućnost, bez ikakve diskriminacije pomenuta u članu 2. i bez neosnovanih ograničenja:

- a) da učestvuje u upravljanju javnim poslovima, bilo neposredno, bilo preko slobodno izabраниh predstavnika;
- b) da bira i da bude biran na povremenim istinskim, opštim, jednakim i tajnim izborima, koji obezbeđuju slobodno izražavanje volje biraca;
- v) da bude primljen, pod opštim jednakim uslovima, u javne službe svoje zemlje.

Clan 26.

Sva su lica jednaka pred zakonom i imaju pravo bez ikakve diskriminacije na podjednaku zaštitu zakona. U tom smislu, zakon mora da zabranjuje svaku diskriminaciju i da obezbedi svim licima podjednaku i uspešnu zaštitu protiv svake diskriminacije, naročito u pogledu rase, boje, pola, jezika, vere, politickog ili drugog ubedenja, nacionalnog ili socijalnog porekla, imovnog stanja, rođenja ili svakog drugog stanja.

Clan 27.

U državama gde postoje etnicke, verske ili jezičke manjine, lica koja pripadaju tim manjinama ne mogu biti lišena prava da imaju, zajedno sa drugim članovima svoje grupe, svoj posebni kulturni život, da ispoljavaju i upražnjavaju svoju sopstvenu veru ili da se služe svojim jezikom.

CETVRTI DEO

Clan 28.

Ustanovljava se Komitet za prava coveka (dalje u tekstu: Komitet). Ovaj Komitet je sastavljen od 18 clanova a vrši funkcije koje su nize odredene.

Komitet je sastavljen od drzavljana drzava clanica ovog pakta, koji treba da imaju visoke moralne kvalitete cija je kompetentnost u oblasti ljudskih prava priznata, s tim što ce se voditi racuna o korisnosti ucešca nekih lica koja imaju pravno iskustvo.

Clanovi Komiteta biraju se i zasedaju u licnom svojstvu.

Clan 29.

Clanovi Komiteta biraju se tajnim glasanjem na osnovu liste kandidata koji ispunjavaju uslove predvidene u clanu 28. ovog pakta i koje u tom cilju predlazu drzave clanice ovog pakta.

Svaka drzava clanica ovog pakta moze predloziti najviše dva lica. Ova lica treba da budu drzavljeni drzave koja ih predlaze.

Isto lice moze ponovno biti predloženo.

Clan 30.

Prvi izbori se odrzavaju najdocnije 6 meseci posle stupanja na snagu ovog pakta.

Najmanje cetiri meseca pre svakog izbora u Komitet, sem ako se radi o izboru u cilju popunjavanja upraznjenog mesta koje je prijavljeno shodno clanu 34. ovog pakta, generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija pozvace pismenim putem drzave clanice ovog pakta da odrede, u roku od tri meseca, kandidate koje predlazu za clanove Komiteta.

Generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija sastavlja listu po abecednom redu svih lica tako predlozenih, navodeci drzave clanice koje su ih predlozile i saopštava je drzavama clanicama ovog pakta najdocnije mesec dana pre svakog izbora.

Clanovi Komiteta se biraju za vreme sastanka drzava clanica koji je sazvaio generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija u sedištu Organizacije. Na ovom sastanku gde kvorum sacinjava dve trecine drzava clanica ovog pakta, za clanove Komiteta izabrani su oni kandidati koji dobiju najveći broj glasova i apsolutnu vecinu glasova predstavnika drzava clanica koje su prisutne i koje glasaju.

Clan 31.

U Komitetu može da zaseda samo jedan državljanin jedne iste države.

Za izbor u Komitet, vodi se racuna o pravednoj geografskoj raspodeli i o zastupljenosti raznih oblika civilizacija, kao i o glavnim pravnim sistemima.

Clan 32.

Clanovi Komiteta se biraju na cetiri godine. Oni mogu biti ponovno izabrani ako budu ponovno predloženi. Medutim, mandati devet clanova koji su izabrani prilikom prvog biranja prestaju posle dve godine; odmah posle prvog biranja predsednik sastanka o kome je rec u clanu 30. ovog pakta određuje zrebom imena ovih devet clanova.

Po isteku mandata, izbori se održavaju shodno odredbama prethodnih clanova ovog dela Pakta.

Clan 33.

Ako je, prema jednodušnom mišljenju ostalih clanova, neki clan Komiteta prestao da obavlja svoje funkcije iz razloga koji nije privremeno odsustvo, predsednik Komiteta o tome obaveštava generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija, koji tada objavljuje da je upraznjeno mesto tog clana.

U slucaju smrti ili ostavke nekog clana Komiteta, predsednik o tome odmah obaveštava generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, koji tada objavljuje da je mesto upraznjeno od dana smrti ili od dana kada odsustvo stupa na snagu.

Clan 34.

Kada je upraznjeno mesto objavljeno prema clanu 33. ovog pakta i ako mandat clana koga treba zameniti ne isticu u roku od šest meseci od dana kada je odsustvo objavljeno, generalni sekretar Ujedinjenih nacija izvestice o tome države članice ovog pakta, koje mogu, u roku od dva meseca, da odrede kandidate prema odredbama clana 29. ovog pakta radi popunjavanja upraznjelog mesta.

Generalni sekretar Ujedinjenih nacija sastavlja listu po abecednom redu svih lica tako određenih i dostavlja je državama članicama ovog pakta. Izbor za popunjavanje upraznjelog mesta vrši se prema odgovarajucim odredbama ovog dela Pakta.

Svaki clan Komiteta koji je izabran na mesto za koje je objavljeno da je upraznjeno, saglasno clanu 33, zasedace u Komitetu sve do dana normalnog isteka mandata clana cije je mesto bilo upraznjeno u Komitetu prema odredbama navedenog clana.

Clan 35.

Clanovima Komiteta se isplacuju, po odobrenju Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, naknade na teret sredstava Organizacije ujedinjenih nacija pod uslovima koje doređuje Generalna skupština prema vaznostima funkcija u Komitetu.

Clan 36.

Generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija stavlja na raspolaganje komitetu potrebno osoblje i materijalna sredstva koja su mu potrebna radi efikasnog vršenja funkcija koje su mu poverene na osnovu ovog pakta.

Clan 37.

Generalni sekretar Ujedinjenih nacija saziva članove Komiteta za prvi sastanak u sedištu Organizacije.

Posle ovog prvog sastanka, Komitet se sastaje u svim slučajevima predviđenim poslovníkom.

Sastanci Komiteta se redovno održavaju u sedištu Organizacije ujedinjenih nacija ili u Uredu Ujedinjenih nacija u Ženevi.

Clan 38.

Pre nego što stupi na dužnost, svaki član Komiteta mora da se na javnoj sednici svečano obaveže da će obavljati svoje funkcije potpuno nepristrasno i savesno.

Clan 39.

1. Komitet bira svoj biro za vreme od dve godine. Članovi biroa mogu biti ponovno izabrani.

2. Komitet donosi svoja pravila procedure; međutim, ova pravila treba da sadže, između ostalog, sledeće odredbe:

a) da 12 članova sačinjavaju kvorum;

b) da se odluke Komiteta donose većinom glasova prisutnih članova.

Clan 40.

Države članice ovog pakta se obavezuju da podnose izveštaje o donetim merama kojima se sprovode u život prava priznata ovim paktom, kao i o postignutim uspesima u ostvarivanju ovih prava:

a) u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog pakta za svaku državu članicu u pitanjima koja se na nju odnose;

b) ubuduće svaki put kada Komitet bude to zatražio.

Svi izveštaji podnose se generalnom sekretaru Organizacije ujedinjenih nacija koji ih dostavlja Komitetu na razmatranje. U izveštajima treba navesti, ako ureba, faktore i teškoce koji ometaju primenu odredaba ovog pakta.

Generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija moze, posle savetovanja sa Komitetom, dostaviti specijalizovanim zainteresovanim ustanovama kopiju svih delova izveštaja koji bi se mogli odnositi na oblast njihove nadleznosti.

Komiteta proucava izveštaje koje podnose drzave clanice ovog pakta. On dostavlja drzavama clanicama svoje sopstvene izveštaje, kao i sve primedbe opsteg karaktera koje smatra celishodnim. Komitet moze takode da dostavlja Ekonomskom i socijalnom savetu ove primedbe sa kopijama izveštaja koje je primio od drzava i clanica ovog pakta.

Drzave clanice ovog pakta mogu da podnose Komitetu komentare o svakoj primedbi koja je ucinjena na osnovu tacke 4. ovog clana.

Clan 41.

Svaka drzava clanica ovog pakta moze, na osnovu ovog clana, da izjavi u svakom trenutku da priznaje nadleznost Komiteta da prima i razmatra saopštenja u kojima jedna drzava tvrdi da neka druga drzava clanica ne ispunjava svoje obaveze na osnovu ovog pakta. Saopštenja koja se podnose na osnovu ovog clana mogu biti primljena i razmatrana samo ako poticu od drzave clanice koja je dala izjavu kojom priznaje, što se nje tice, nadleznost Komiteta. Komitet ne prima saopštenje od drzave clanice koja nije dala ovakvu izjavu. Sledeci postupak se primenjuje na saopštenja koja su primljena shodno ovom clanu:

a) Ako jedna drzava clanica ovog pakta smatra da neka druga drzava clanica ne primenjuje njegove odredbe, ona moze pismenim putem da skrene paznju one druge drzave na ovo pitanje. U roku od tri meseca od prijema saopštenja, drzava kojoj se šalje daje drzavi koja je dostavila saopštenje objašnjenje ili svaku drugu pismenu izjavu kojima razjašnjava pitanje, a koje sadrže, ukoliko je to moguće i korisno, obavještenja o njenim pravilima procedure i o pravnim sredstvima koja su već korišćenja, koja su pokrenuta ili koja se mogu još koristiti.

b) Ako, u roku od šest meseci od dana prijema prvobitnog saopštenja od strane drzave kojoj je ovo upuceno, pitanje ne bude rešeno na zadovoljstvo obeju zainteresovanih drzava clanica, jedna kao i druga drzava imaju pavo da ga podnesu Komitetu, dostavljajući saopštenje i Komitetu i drugoj zainteresovanoj drzavi.

v) Komitet moze rešavati o jednom predmetu koji mu je podnet samo ako utvrdi da su sva raspoloziva unutrašnja pravna sredstva korišćena i iscrpena, shodno opšte priznatim principima medunarodnog prava. Ovo pravilo se ne primenjuje u slucajevima gde postupci po zalbi prevazilaze razumne rokove.

g) Komitet isključuje javnost sa svojih sednica kada razmatra saopštenja o kojima je rec u ovom clanu.

d) Pod rezervom odredaba stava v), Komitet stavlja svoje dobre usluge na raspolaganje zainteresovanim drzavama clanicama kako bi se postiglo sporazumno rešenje pitanja koje je zasnovano na poštovanju pava coveka i osnovnih sloboda, kako iz priznaje ovaj pakt.

d) U vezi sa svakim predmetom koji mu je podnet, Komitet moze da zatrazi od zainteresovanih drzava clanica pomenutih u stavu b) da mu dostave svako umesno obaveštenje.

e) Zainteresovane drzave clanice, pomenute u stavu b) imaju pravo da budu predstavljene prilikom razmatranja predmeta od strane Komiteta i da stavljaju pismene ili usmene primedbe ili u jednom i drugom obliku.

z) Komitet mora da podnese izveštaj u roku od dvanaest meseci, racunajuci od dana kada je primio saopštenje pomenuto u stavu b):

i) ako je postignuto rešenje u skladu sa odredbama stava d), Komitet se u svom izveštaju ogranicava na kratko iznošenje cinjenica i postignutog rešenja;

ii) ako rešenje nije postignuto, u skladu sa odredbama stava d), Komitet se u svom izveštaju ogranicava na kratko iznošenje cinjenica; tekst pismenih primedaba i zapisnik o usmenim primedbama koje su stavile zainteresovane drzave prilazu se uz izveštaj. Za svaki predmet izveštaj se dostavlja zainteresovanim drzavama clanica.

Odredbe ovog clana stupaju na snagu kada deset drzava clanica ovog pakta budu dale izjavu predvidenu u tacki 1. ovog clana. Navedena izjava deponuje se kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija, koji dostavlja kopiju ostalim drzavama clanicama. Izjava se moze u svako doba povuci putem saopštenja upucenog generalnom sekretaru. Ovo povlacenje je bez štete po razmatranje svakog pitanja koje je predmet vec dostavljenog saopštenja na osnovu ovog clana; nikakvo drugo saopštenje neke drzave clanice nece se primati pošto generalni sekretar bude obavešten o povlacenju izjave, ukoliko zainteresovana drzava clanica ne da novu izjavu.

Clan 42.

a) Ako pitanje koje je podneto Komitetu, shodno clanu 41. ovog pakta, ne bude rešeno na zadovoljstvo zainteresovanih drzava clanica, Komitet moze, uz prethodnu saglasnost zainteresovanih drzava clanica, da odredi ad hoc komisiju za pomirenje (u daljem tekstu: komisija). Komisija stavlja svoje dobre usluge na raspolaganje zainteresovanim drzavama clanica u cilju postizanja mirnog rešenje pitanja zasnovanog na poštovanju ovog pakta;

b) Komisija se sastoji od pet clanova naimenovanih uz saglasnost zainteresovanih drzava clanica. Ako zainteresovana drzave clanice ne postignu sporazum o celokupnom ili o jednom delu sastava komisije u roku od tri meseca, clanovi komisije o kojima se nisu mogle saglasiti biraju se tajnim glasanjem medu clanovima Komiteta vecinom od dve trecine clanova Komiteta.

Članovi komisije zasedaju u licnom svojstvu. Oni ne mogu biti državljani ni zainteresovanih država članica ni države koja nije član ovog pakta, niti države koja nije dala izjavu predviđenu u članu 41. ovog pakta.

Komisija bira svog predsednika i donosi svoja sopstvena pravila procedure.

Komisija održava redovno svoje sastanke u sedištu Organizacije ujedinjenih nacija ili u Uredu Ujedinjenih nacija u Ženevi. Međutim, ona može da se sastane u svakom drugom odgovarajućem mestu, koje komisija može da odredi u saglasnosti sa generalnim sekretarom Organizacije ujedinjenih nacija i zainteresovanim državama članicama.

Sekretarijat, predviđen u članu 36. ovog pakta, pruža takode svoje usluge komisijama koje su naimenovane na osnovu ovog člana.

Podaci koje dobija i pregleda Komitet stavljaju se na raspolaganje komisiji koja može da zahteva da joj zainteresovane države članice pruže svako umereno naknadno obaveštenje.

Pošto bude razmotrila pitanje u svim svojim vidovima, ali u svakom slučaju najdavnije u roku od dvanaest meseci od dana kada joj je podneto, komisija podnosi izveštaj predsedniku Komiteta koji ga dostavlja zainteresovanim državama članicama:

a) ako komisija ne može da dovrši razmatranje pitanja u roku od dvanaest meseci, u svom izveštaju ona ukratko samo naznava dokle je stigla u svom razmatranju;

b) ako je postignuto sporazumno rešenje pitanja, zasnovano na poštovanju prava čoveka, priznatih ovim paktom, u svom izveštaju komisija se ograničava da ukratko navede činjenice i postignuto rešenje;

v) ako se ne postigne rešenje u smislu stava b), komisija unosi u izveštaj svoje zaključke po svim činjenicama koje se odnose na pitanje koje se raspravlja između zainteresovanih država članica, kao i svoje konstatacije u vezi sa mogućnostima postizanja sporazumnog rešenja pitanja; izveštaj sadrži takode pismene primedbe i zapisnik o usmenim primedbama koje su učinile zainteresovane države članice;

g) ako je izveštaj komisije podnet prema stavu v), zainteresovane države članice saopštavaju predsedniku Komiteta, u roku od tri meseca od prijema izveštaja, da li prihvataju ili ne izveštaj komisije.

Odredbe ovog člana treba tako razumeti da ne idu na uštrb nadležnosti Komiteta predviđenih u članu 41. ovog pakta.

Zainteresovane države članice snose podjednako troškove članova komisije na osnovu predracuna koji donosi generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija.

Generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija je ovlašćen, da u slučaju potrebe, isplati troškove članovima komisije pre nego što ih zainteresovane države članice nadoknade prema tacki 9. ovog člana.

Član 43.

Clanovi Komiteta i clanovi ad hoc komisija za pomirenje koje mogu biti ustanovljene prema clanu 42. ovog pakta, imaju pravo na olakšice, privilegije i imunitete koji se priznaju strucnjacima u misiji Organizacije ujedinjenih nacija, prema odgovarajucim odeljcima Konvencije o privilegijama i imunitetima Ujedinjenih nacija.

Clan 44.

Odredbe o sprovođenju u zivot ovog pakta primenjuju se bez štete za postupke koji su ustanovljeni po pitanju prava coveka prema ili na osnovu bitnih instrumenata i konvencija Organizacije ujedinjenih nacija i specijalizovanih ustanova, i ne sprecavaju drzave clanice da pribegnu drugim postupcima za rešavanje nekog spora shodno medunarodnim opštim ili posebnim sporazumima koji ih obavezuju.

Clan 45.

Komitet dostavlja svake godine Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija izveštaj o svom radu preko Ekonomskog i socijalnog saveta.

PETI DEO

Clan 46.

Nijedna odredba ovog pakta ne moze se tumaciti kao da narušava odredbe Povelje Ujedinjenih nacija i ustanove specijalizovanih ustanova, koji određuju odgovornost raznih organa Organizacije ujedinjenih nacija i specijalizovanih ustanova po pitanjima koja su obradena u ovom paktu.

Clan 47.

Nijedna odredba ovog pakta ne moze se tumaciti kao da narušava pravo svojstveno svim narodima da uživaju i da u potpunosti i slobodno koriste svoja prirodna bogatstva i izvore.

ŠESTI DEO

Clan 48.

Ovaj pakt je otvoren za potpisivanje svake drzave clanice Organizacije ujedinjenih nacija ili clanice jedne od njenih specijalizovanih ustanova, svake drzave clanice Statuta Medunarodnog suda pravde, kao i svake drzave koju Generalna skupština pozove da postane clanica ovog pakta.

Ovaj pakt podleže ratifikaciji i instrumenti o ratifikaciji se deponuju kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

Ovaj pakt je otvoren za pristupanje svakoj državi o kojoj je rec u tacki 1. ovog clana.

Pristupanje se vrši deponovanjem instrumenata o pristupanju kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija.

Generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija obaveštava sve države koje su potpisale ovaj pakt ili one koje su mu pristupile, o deponovanju svakog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

Clan 49.

Ovaj pakt stupa na snagu tri meseca od dana deponovanja kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija trideset petog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

Za svaku državu koja ratifikuje ovaj pakt ili koja mu pristupi posle deponovanja trideset petog instrumenta o ratifikaciji, navedeni pakt stupa na snagu tri meseca od dana deponovanja instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju te države.

Clan 50.

Odredbe ovog pakta primenjuju se, bez ikakvog ograničenja i izuzetka, na sve jedinice koje su sastavni deo federativnih država.

Clan 51.

Svaka država članica ovog pakta može da predloži izmenu ili dopunu čiji tekst podnosi generalnom sekretaru Organizacije ujedinjenih nacija. Generalni sekretar dostavlja sve predloge izmena i dopuna državama članicama ovog pakta, tražeci od njih da mu naznače da li žele da se saziva konferencija država članica radi razmatranja ili glasanja o podnetim predlozima. Ako se najmanje jedna trećina država izjasni za ovo sazivanje, generalni sekretar saziva konferenciju pod okriljem Organizacije ujedinjenih nacija. Svaka izmena ili dopuna koju je usvojila većina država prisutnih i koje glasaju, podnosi se radi odobrenja Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija.

Ove izmene i dopune stupaju na snagu kada ih odobri Generalna skupština Ujedinjenih nacija i kada ih prihvati dve trećine država članica ovog pakta prema njihovim ustavnim pravilima.

Kad ove izmene i dopune stupe na snagu, one su obavezne za države članice koje su ih prihvatile, s tim što ostale države članice ostaju vezana odredbama ovog pakta, kao i svakom izmenom ili dopunom koju su ranije prihvatile.

Clan 52.

Nezavisno od saopštenja predvidenih u tacki 5. clana 48. ovog pakta generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija obaveštava sve drzave pomenute u tacki 1. ovog clana o:

- a) stavljenim potpisima na ovaj pakt i o instrumentima o ratifikaciji ili pristupanju deponovanim shodno clanu 48;
- b) danu stupanja na snagu ovog pakta shodno clanu 49. ovog pakta i o danu stupanja na snagu izmena i dopuna predvidenih u clanu 51. ovog pakta.

Clan 53.

Ovaj pakt ciji su engleski, francuski, ruski, španski i kineski tekst podjednako verodostojni, deponuje se u arhivu Organizacije ujedinjenih nacija.

Generalni sekretar Ujedinjenih nacija dostavlja overenu kopiju ovog pakta svim drzavama pomenutim u clanu 48. ovog pakta.

U potvrdu cega su nize potpisani, propisno ovlašćeni od svojih vlada, potpisali ovaj pakt koji je otvoren za potpisivanje u Njujorku devetnaestog decembra hiljadu devet stotina šezdeset šeste godine.

FAKULTATIVNI PROTOKOL ("Sluzbeni list SRJ - Medunarodni ugovor", br. 4/2001)

FAKULTATIVNI PROTOKOL UZ MEDUNARODNI PAKT O GRADANSKIM I POLITICKIM PRAVIMA

Drzave ugovornice ovog Protokola,

Smatrajuci da bi što boljem obezbedenju postizanja ciljeva Pakta o gradanskim i politickim pravima (dalje nazvan "Pakt") i primene njegovih odredaba, odgovaralo da se ovlasti Komitet za ljudska prava, uspostavljen na osnovu cetvrtog dela ovog Pakta (dalje nazvan "Komitet"), da primi i razmatra, kao što je predvideno u ovom Protokolu, predstavke koje poticu od pojedinaca koji tvrde da su zrtve kršenja nekog od prava izlozenih u Paktu,

Sporazumele su se o sledecem:

Clan 1.

Svaka drzava ugovornica Pakta koja postane strana ugovornica ovog Protokola priznaje da je Komitet nadležan da prima i razmatra predstavke koje poticu od pojedinaca koji spadaju pod njenu nadležnost a koji tvrde da su zrtve kršenja od strane te drzave ugovornice bilo kog prava navedenog u Paktu. Komitet nece primati nikakva saopštenja koja se ticu drzave ugovornice Pakta koja nije stranka ovog Protokola.

Clan 2.

Pod uslovom iz odredaba clana 1. svaki pojedinac koji tvrdi da je zrtva kršenja ma koga od prava navedenih u Paktu i koji je iscrpeo sva raspoloziva unutrašnja pravna sredstva, moze podneti Komitetu na razmatranje pismenu predstavku.

Clan 3.

Komitet nece prihvatiti nijednu predstavku podnetu na osnovu ovog Protokola ako je nepotpisana ili za koju smatra da predstavlja zloupotrebu prava na podnošenje takvih predstavki, ili da je nespojiva s odredbama Pakta.

Clan 4.

1. Pod uslovima iz odredaba clan 3. Komitet stavlja do znanja svaku predstavku koja mu je podneta drzavi ugovornici ovog Protokola za koju se navodi da je prekršila neku od odredaba ovog Pakta.

2. U toku sledecih šest meseci pomenuta drzava ce dostaviti Komitetu pismena objašnjenja ili izjave rasvetljavajući pitanje i navodeći, prema potrebi, sve mera koje je eventualno preduzela da bi popravila situaciju.

Clan 5.

1. Komitet ce razmotriti predstavke primljene na osnovu ovog Protokola vodeći racuna o svim pismenim obaveštenjima koja su mu podneli pojedinci i zainteresovana drzava.

2. Komitet nece razmatrati nijednu predstavku pojedinaca ako se nije uverio:

- a) da se isto pitanje vec ne razmatra u postupku pred nekim drugim medunarodnim organom za ispitivanje ili rešavanje,
- b) da je pojedinac iscrpeo sva raspoloziva unutrašnja pravna sredstva. Ovo se pravilo ne primenjuje ako je postupak po zalbi proizen preko razumnog roka.

3. Komitet ce održavati nejavne sednice kada bude razmatrao predstavke predvidene ovim Protokolom.

4. Komitet ce upoznati sa svim što je ustanovio zainteresovanu drzavu ugovornicu i pojedinca.

Clan 6.

Komitet ukljucuje u godišnji izveštaj, koji sacinja shodno clanu 45. Pakta, sazeti pregled svojih delatnosti na osnovu ovog Protokola.

Clan 7.

U ocekivanju ostvarenja ciljeva rezolucije 1514 (XV), usvojene od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 14. decembra 1946. koja sadrži Deklaraciju o davanju nezavisnosti kolonijalnim zemljama i narodima, odredbe ovog Protokola neće ni u čemu ograničavati pravo peticije koje je ovim narodima dato Poveljom Ujedinjenih nacija i drugim međunarodnim konvencijama i instrumentima zaključenim pod okriljem Ujedinjenih nacija ili njenih specijalizovanih ustanova.

Član 8.

1. Ovaj Protokol je otvoren za potpisivanje svakoj državi koja je potpisala Pakt.
2. Ovaj Protokol podleže ratifikaciji svake države koja je ratifikovala Pakt ili mu je pristupila. Instrumenti ratifikacije deponovace se kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.
3. Ovaj Protokol bice otvoren za pristupanje svakoj državi koja je ratifikovala Pakt ili mu je pristupila.
4. Pristupanje ce se izvršiti deponovanjem instrumenata o pristupanju kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.
5. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija obavestice sve države koje su potpisale ovaj Protokol, ili su mu pristupile, o deponovanju svakog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

Član 9.

1. Pod uslovom stupanja na snagu Pakta, ovaj Protokol stupice na snagu tri meseca posle deponovanja kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija desetog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.
2. Za svaku državu koja ratifikuje ovaj Protokol ili mu pristupi posle deponovanja desetog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju, pomenuti Protokol ce stupiti na snagu tri meseca posle deponovanja od strane ove države njenog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

Član 10.

Odredbe ovog Protokola primenjivace se, bez ikakvog ograničenja i izuzetka, na sve jedinice federativnih država.

Član 11.

1. Svaka država ugovornica ovog Protokola može predložiti njegovu izmenu ili dopunu i njihov tekst dostaviti generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija. Generalni sekretar će potom proslediti sve predložene izmene ili dopune državama ugovornicama ovog

Protokola, tražeci od njih da mu saopšte da li zele sazivanje konferencije država ugovornica radi razmatranja tih predloga i glasanja o njima. Ako se najmanje jedna trećina država izjasni u prilog ovog sazivanja, generalni sekretar će sazivati konferenciju pod okriljem Ujedinjenih nacija. Svaka izmena ili dopuna koju je usvojila većina država ugovornica prisutnih na konferenciji i koje učestvuju u glasanju podleže odobrenju Generalne skupštine Ujedinjenih nacija.

2. Ove izmene ili dopune stupaju na snagu kada ih odobri Generalna skupština Ujedinjenih nacija i prihvati dve trećine država ugovornica ovog Protokola, saobrazno njihovim ustavnim postupcima.

3. Kada ove izmene ili dopune stupe na snagu, one su obavezne za sve države ugovornice koje su ih prihvatile, dok druge države ugovornice ostaju vezane odredbama ovog Protokola i svakom izmenom i dopunom koju su ranije prihvatile.

Clan 12.

1. Svaka država ugovornica može, u svako doba otkazati ovaj Protokol putem pismenog saopštenja upućenog generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija. Otkaz proizvodi dejstvo tri meseca od dana kada je generalni sekretar primio saopštenje.

2. Otkaz neće spreciti primenu odredaba ovog Protokola na svako saopštenje podneto na osnovu clana 2. pre nego što otkaz proizvede dejstvo.

Clan 13.

Bez obzira na saopštavanja predviđena u stavu 5. clana 8. ovog Protokola, generalni sekretar Ujedinjenih nacija će obavestiti sve države koje se pominju u stavu 1. clana 48. Pakta:

- a) o potpisima stavljenim na ovaj Protokol i o instrumentima ratifikacije i pristupanja deponovanim shodno clanu 8.
- b) o datumu stupanja na snagu ovog Protokola shodno clanu 9. i o datumu stupanja na snagu svake izmene ili dopune predviđene u clanu 11.
- c) o otkazima koji su učinjeni shodno clanu 12.

Clan 14.

Ovaj Protokol, čiji su tekstovi na engleskom, kineskom, španskom, francuskom i ruskom podjednako verodostojni, deponovace se u arhivi Ujedinjenih nacija.

Generalni sekretar Ujedinjenih nacija dostavice overene prepise ovog Protokola svakoj državi na koju se odnosi clan 48. Pakta.

DRUGI FAKULTATIVNI PROTOKOL ("Sluzbeni list SRJ - Medunarodni ugovor", br. 4/2001)

DRUGI FAKULTATIVNI PROTOKOL UZ MEDUNARODNI PAKT O GRADANSKIM I POLITICKIM PRAVIMA

Drzave ugovornice ovog Protokola,

verujuci da ukidanje smrtne kazne doprinosi poštovanju ljudskog dostojanstva i progresivnom razvoju ljudskih prava,

podsecajuci na clan 3. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, usvojene 10 decembra 1984. i clan 6. Medunarodnog pakta o gradanskim i politickim pravima, usvojen 16. decembra 1996.

konstatujuci da se clna 6 Medunarodnog pakta o gradanskim i politickim pravima odnosi prema smrtnoj kazni na nacin koji snazno sugerise njeno ukidanje,

uverene da bi sve mere preduzete u cilju ukidanja smrtne kazne trebalo smatrati unapredivanjem zaštite prava na zivot,

zeleci da na ovaj nacin preuzmu medunarodnu obavezu da ukinu smrtnu kaznu, saglasile su se o sledecem:

Clan 1.

1. Niko u nadleznosti drzave ugovornice ovog Protokola ne moze biti pogubljen.
2. Drzave ugovornice ce preduzeti sve neophodne mere u okviru svoje nadleznosti u cilju ukidanja smrtne kazne.

Clan 2.

1. Rezerve na ovaj protokol nisu dozvoljene, sem rezervi stavljenih u trenutku ratifikacije ili pristupanja koje omogucavaju da smrtna kazna bude primljena za vreme rata, za najteza krivicna dela vojne prirode pocinjena u toku ratnog stanja.
2. Drzava ugovornica koja je stavila ovakvu rezervu prosledice u trenutku ratifikacije ili pristupanja Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija tekst odgovarajucih odredbi zakona koje se primenjuju u vreme rata.
3. Drzava ugovornica koja je stavila ovakvu rezervu obavestice Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija o proglašenju i ukidanju ratnog stanja na svojoj teritoriji.

Clan 3.

Drzave ugovornice ovog protokola ukljucice u izveštaje koje podnose Komitetu za ljudska prava u skladu sa clanom 40. Pakta podataka o merama preduzetim u cilju ispunjenja obaveza preuzetih ovim protokolom.

Clan 4.

U odnosu na drzave ugovornice Pakta koje su dale izjavu u skladu s clanom 42. nadleznost Komiteta za ljudska prava da prima i rrazmatra saopštenja u kojima neka drzava ugovornica tvrdi da druga drzava ugovornica ne ispunjava svoje obaveze bice proširena i na odredbe ovog Protokola, sem ako drzava u pitanju nije izjavila suprotno u trenutku ratifikacije ili pristupanja.

Clan 5.

U odnosu na drzave ugovornice Prvog Fakultativnog protokola uz Medunarodni pakt o gradanskim i politickim pravima, usvojenog 16. decembra 1996. godine, nadleznost Komiteta za ljudska prava da prima i razmatra saopštenja koja poticu od pojedinca u njihovoj nadleznosti bice proširena i na odredbe ovog protokola, sem ako drzava u pitanju nije izjavila suprotno u trenutku ratifikacije ili pristupanja.

Clan 6.

1. Odredbe ovog protokola ce se primenjivati kao dopunske odredbe Pakta.
2. Bez uticaja na mogucnost stavljanja rezerve u skladu s clanom 2. ovog protokola, pravo zajemceno 1. st. 1. ovog protokola nece biti podložno ukidanju u skladu s clanom 4. Pakta.

Clan 7.

1. Ovaj protokol je otvoren za potpisivanje svakoj drzavi koja je potpisala Pakt.
2. Ovaj protokol podleze ratifikaciji svake drzave koja je ratifikovala Pakt ili mu je pristupila. Instrumenti ratifikacije bice deponovani kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.
3. Ovaj protokol bice otvoren za pristupanje svakoj drzavi koja je ratifikovala Pakt ili mu je pristupila.
4. Pristupanje ce se izvršiti deponovanjem instrumenta o pristupanju kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.
5. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija obavestice sve drzave koje su potpisale ovaj protokol ili su mu pristupile o deponovanju svakog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

Clan 8.

1. Ovaj protokol stupice na snagu tri meseca posle deponovanja kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija desetog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

2. Za svaku drzavu koja ratifikuje ovaj protokol ili mu pristupi posle deponovanja desetog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju, pomenuti protokol ce stupiti na snagu tri meseca posle deponovanja od strane ove drzave njenog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

Clan 9.

Odredbe ovog protokola primenjivace se, bez ikakvog ogranicenja ili izuzetaka, na sve clanice saveznih drzava.

Clan 10.

Generalni sekretar Ujedinjenih nacija ce obavestiti sve drzave na koje se odnosi clan 48. st 1. Pakta o sledecem:

- a) rezervama, saopštenjima i obaveštenjima u skladu s clanom 2. ovog protokola;
- b) izjavama datim u skladu s clanovima 4. i 5. ovog protokola;
- c) potpisima, ratifikacijama i pristupanjima u skladu s clanom 7. ovog protokola;
- d) datum stupanja na snagu ovog protokola u skladu s clanom 8.

Clan 11.

1. Ovaj protokol, ciji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom francuskom, ruskom i španskom jeziku podjednako verodostojni, bice deponovan u arhivi Organizacije ujedinjenih nacija.

2. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija dostavice overene prepise ovog Protokola svakoj drzavi na koju se odnosi clan 48. Pakta.